

AVERS Nieuws

Mededelingenblad van AVER,
de Genealogische Vereniging
van de Universiteit Twente te Enschede

Jubileum
uitgave

Jaargang 10, nummer 2 – februari 2002

Redactie: Cees van Hoogmoed, tel. 053-4892098, e-mail-adres: c.a.vanhoogmoed@dinkel.utwente.nl
Rein Timpers, tel. 074-2663909, e-mail-adres: r.timpers@civ.utwente.nl
Secretariaat: Rein Timpers

Aver, de genealogische vereniging van de UT-kring, bestaat 10 jaar!

 Dit nummer van Avers-nieuws komt uit tegelijk met het vieren van het 10-jarig bestaan van onze vereniging. Het was in het voorjaar van 1991 dat met name bij Rob van Waarde en Cees van Hoogmoed het idee ontstond om op de Universiteit Twente in verenigingsvorm aan stamboomonderzoek te gaan doen. Beiden hadden hiermee al geruime tijd ervaring. Om leden te trekken en ook om aan de grootste behoefte, meer kennis van genealogie, tegemoet te komen werd een cursus "Genealogie voor beginners" georganiseerd, die gegeven werd door 2 autoriteiten in de Twentse genealogische wereld, de heren Kooiman en Tjoonk. Als subvereniging van de UT-Kring werd AVER op 10 februari 1992 opgericht. Aver is een verouderd woord voor kind of nakomeling. Van "aver tot aver" betekent "van ouder tot ouder". Bij de start waren er 12 personen die zich opgaven als lid. In oktober 1992 verscheen het eerste nummer van ons mededelingenblad AVERS Nieuws. Andere "hoogtepunten" in de afgelopen 10 jaar waren de uitgifte van een kwartierstatenboek en het bezoek aan kasteel Twickel. Intussen is er een uitgebreide bibliotheek met boeken en (ingebonden) jaargangen van een groot aantal genealogische tijdschriften. Het aantal leden is in de loop der tijden niet veel groter geworden. Op dit moment heeft AVER 18 leden en 1 donateur. We hopen dat de activiteiten die de lustrumcommissie ter gelegenheid van ons 2^e lustrum organiseert, ons een aantal nieuwe leden op zal leveren.

Van de redactie (vervolg)

Nummering Avers-nieuws

Bij de nummering van het vorige Avers-nieuws is de redactie "lichtelijk in de fout gegaan". Omdat het verenigingsjaar loopt van 1 september tot en met 31 augustus en het verenigingsblad hier qua nummering gelijke tred mee moet houden is de vorige aflevering van Avers-nieuws dus genummerd: *Jaargang 10, nummer 1, december 2001*.

Nieuwe rubriek

Er wordt een nieuwe rubriek opgestart in ons blad met de naam: "Gelezen". Deze rubriek is voor en door leden en donateurs. Eenieder die iets gelezen heeft in boek, tijdschrift of krant en dat hem de moeite waard lijkt om anderen hiervan deelgenoot te maken kan

hierin zijn verhaal kwijt. Het hoeft geen officiële boekbespreking en ook geen lang verhaal te worden. Dus schroom niet om medeleden en –donateurs op de hoogte te houden van de wetenswaardigheden die u opgevallen zijn op het gebied van genealogie, heraldiek en (streek)geschiedenis (Oók een streekroman kan voor genealogen belangrijke informatie bevatten!).

Bijdragen van leden en donateurs

Deze keer treft u een bijdrage aan van Dirk Massink. Het gaat over Frederik Luttmmer en zijn gezin. Het verhaal is integraal overgenomen uit de “Luttmer Nachrichten”, een familiekrant. Frederik Luttmmer werd lid van de mormonen, of van de Kerk van Jezus Christus van de Heiligen der Laatste Dagen, zoals ze zichzelf liever noemen. Het artikel is geschreven door Anna Dille, USA-Kaysville/UT.

Dirk zegt: “Mijn eerste bijdrage aan Avers-nieuws gaat over mijn moeders familie: het gezin van Frederik Luttmmer. Frederik was een broer van mijn moeders vader. Oorspronkelijk komen de Luttmers uit het plaatsje Rieste dat dicht bij Osnabrück ligt. Mijn excuses voor de slechte kwaliteit van de foto’s. Ik heb geprobeerd de originelen te achterhalen, maar dat is helaas niet gelukt.”

Jan Gröneveld deed onderzoek naar een dominee in zijn familie. In dit nummer vertelt hij erover. Verder schreef Cees van Hoogmoed weer een aflevering van “Het kadaster en de genealoog”.

Bezoek aan het G.I.T.

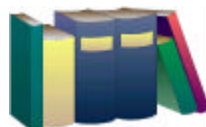
Op vrijdag 7 december brachten we met 9 leden van onze vereniging een bezoek aan het Genealogisch Informatiecentrum Twente (G.I.T.) Het G.I.T. is gevestigd in de bibliotheek in Hengelo.

We werden welkom geheten door mevrouw Hennie Scholten, de voorzitter van de NGV-afdeling Twente. Ze vertelde ons dat het G.I.T. veel bestanden en databases met genealogische gegevens van particulieren in bezit heeft. Daarnaast heeft het G.I.T. het beheer over het “Twentebestand”. De heer Zorn, een vroegere voorzitter van de NGV-afdeling Twente heeft hierin ongeveer 40.000 Twentenaren ondergebracht, die geboren zijn voor 1800.

Er staan 4 computers waarmee in zowel de reeks databases (met één zoekopdracht) als in het Twentebestand gezocht kan worden.

Verder beschikt het G.I.T. over een bibliotheek met boeken van genealogieën, parentelen en andere stamboomgegevens van bepaalde families. Er zijn veel gegevens van Duitse archieven, m.n. van de grensstreek. Verder zijn er via microfiches oude kranten te raadplegen. Ook beschikt het G.I.T. over een reeks abonnementen op genealogische tijdschriften.

Het G.I.T. is (voorlopig) alleen op vrijdagmiddag geopend. Als er meer vrijwilligers komen, zal het G.I.T. mogelijk wat vaker geopend zijn.

Bibliotheek

In boerderij Bosch is in principe elke woensdagmiddag van 12.30 tot 13.30 uur iemand van Avers aanwezig voor de uitleen en inname van boeken, tijdschriften en CD-ROM's (zij-ingang links).

Nieuwe boeken

De secretaris heeft 17 oude jaarboeken van het CBG op de kop getikt. Verder is nog binnengekomen: Jaarboek CBG 2001; Drents Genealogisch Jaarboek 2001; Nieuwe Drentse Volksalmanak 2001 en Groninga 1999. De boeken zijn ter inzage of te leen in de bibliotheek.

Gelezen

Graag wil ik het spits afbijten, gebruikmakend van het voorrecht dat ik als redactielid heb om vroegtijdig te kunnen reageren op een artikel in Avers-nieuws.

Naar aanleiding van “Dominees in de familie?” van Jan Gröneveld heb ik de volgende drie boeken opgevraagd: F.A. van Lieburg. Repertorium van Nederlandse hervormde predikanten tot 1816. Dordrecht: F.A. van Lieburg, 1996. 2 dln. 282 blz. + 418 kol. + 45 blz. Deel 1 geeft van ruim 12.000 predikanten de naam, geboorteplaats en -datum, familierelaties, standplaatsen, carrièreverloop, sterfdatum. In deel 2 staat de alfabetisch per plaats geordende predikantenlijst.

De twee delen biografische gegevens zijn te beschouwen als bijlage bij het proefschrift van Van Lieburg: Profeten en hun vaderland. De geografische herkomst van de gereformeerde predikanten in Nederland van 1572 tot 1816 (Zoetermeer 1996).

Op blz. 60 van deel 1 staat met betrekking tot de eerstgenoemde dominee Van Engelen: “Engelen, van; Cornelis, gedoopt Delft 2 maart 1779; pred. Waverveen 6 mei 1804, Kamerik 8 febr. 1818, overl. 17 febr. 1828.” Echtgenoten worden niet het boek vermeld. Wel vinden we hier de geboorteplaats en –datum van Cornelis.

De andere door Jan Gröneveld genoemde Cornelis van Engelen, wordt niet beschreven, omdat hij geen gereformeerd predikant was en daarom buiten het bestek van Lieburg's onderzoek viel. Wel wordt nog een andere predikant “Van Engelen” genoemd, namelijk: “Engelen, van; Engelbertus Aegidii, geb.

Arnhem ca. 1584; pred. Oosterbeek 1 okt. 1609, Arnhem 17 nov. 1616, afgezet als remonstrant 27 augustus 1619; remonstrants pred. Arnhem 1632, overl. voor 26 aug. 1642.” Deze remonstrantse predikant heeft geen relatie tot Cornelis van Engelen. Relaties, zoals een zoon, broer of halfbroer, die ook het beroep van predikant uitoefenden worden in het repertorium vermeld. Engelbertus’ vader, Egidius, was dus geen predikant.

De twee repertoria van Van Lieburg zijn unieke naslagwerken voor genealogen die graag willen weten of er predikanten in hun familie voorkwamen, maar ze zijn ook interessant genoeg voor hen die iets meer willen weten over de personen die hun voorouders gedoopt hebben en bij welke deze hun belijdenis gedaan hebben.

Voor gegevens over predikanten (en andere academici) kunt u ook de academische studentenregisters raadplegen. Zo vond ik daar bijvoorbeeld over Hermannus Homoet (geen familie!): Hermannus studeert te Groningen¹ theologie op 22 mei 1638 en te Leiden² op 12 augustus 1638. In 1638 moet hij 25 jaar geweest zijn volgens het Album Studiosorum van Leiden.

Tenslotte kunt u in “Profeten en hun vaderland” (academisch proefschrift) onder andere lezen over de herkomst, studie en beroepingen van predikanten, alsook over hun sociale achtergrond.

Cees van Hoogmoed

Internet-adressen

In het mei-nummer van het periodiek Gens Germana, waarop onze vereniging een abonnement heeft, stonden onlangs een aantal internetadressen waarop de passagierslijsten kunt bekijken van “Amerika-gangers”. Als je er belangstelling voor hebt neem dan contact Rein Timpers op.

Op de internet-site van het Historisch Centrum Overijssel (<http://www.historischcentrumoverijssel.nl>) is sinds enige tijd ook Hengelo toegevoegd. Dat betekent dat alle huwelijksakten in de perioden 1811-1922 online beschikbaar zijn. Van de akte kunt u een kopie bestellen en sinds kort is het ook mogelijk een kopie van de huwelijksbijlagen op te vragen.

¹ Album Studiosorum Academiae Groninganae, Groningen 1915, p. 38: 22 Mei 1638, Hermannus Homoet, Scutorpho-Benth., Theol.

² Album Studiosorum Academiae Lugduno Batavae MDLXXV-MDCCCLXXV, Den Haag 1875, p. 297: nr. 12, 25.

Om ons dit keer maar tot Overijssel te beperken vermelden we nog: honderden Overijsselse historische kaarten in: www.overijsselinkaart.nl; de heemkundeblijdijde van Ootmarsum: <http://www.twente.nl/~hkootmarsum/>; de NGV, afd. Twente: <http://www.biblioplaza.nl/instel/gen/twente/> en Museum Oald Hengel: <http://www.oaldhengel.nl/>.

Johan Herman Frederik Luttmer (* 1891): Een leven beïnvloed door de religie van de Mormonen

Johan Hendrik Fredrik Luttmer werd op 14 februari 1891 in Haren geboren. Zijn ouders waren de Duitse immigrant Johann Herman Friedrich Luttmer (* 1851) en Jantje van der Woude (* 1857), wier familieverhaal was beschreven in Nr. 1/1998. Frederik was het 8^e kind in een gezin van 10 kinderen. Toen hij slechts 14 dagen oud was, werd hij door zijn vader door de sneeuw gedragen zodat hij in de katholieke kerk gedoopt kon worden. En zijn ouders hebben hem in het katholieke geloof grootgebracht. In zijn jeugd was hij vaak ziek. Zijn vader was een drukbezet man. Hij werkte hard in de kolen, ook had hij zes koeien en verkocht hij melk aan anderen. Hij had ook nog een café in Eelderwolde alwaar ze bier verkochten. De oudere kinderen moesten meehelpen om voor de jongere kinderen te zorgen. En Frederik moest altijd onder zijn oudere broer werken, die hem slecht behandelde. Toen kreeg hij een bloedvergiftiging en moest twee operaties ondergaan. Nadat hij weer helemaal hersteld was lieten ze hem met een andere broer werken en mocht hij de paard en wagen door de straat leiden. Frederik vond dit alles veel leuker.

Een paar jaar later ontmoette hij een meisje dat niet katholiek was. Hij was weg van haar, maar zijn ouders vonden het niet goed dat hij met haar optrok, en verboden verdere omgang met haar. Daardoor werd hij zo boos dat hij niet meer naar de katholieke kerk ging. Ondanks alles bleef hij haar zien en trouwden ze op 15 november 1916 in Eelde. Haar naam was Roelfje Stoffers (* 1899).

Frederik & Roelfje Luttmer

Frederik begon zijn eigen kruidenierswinkel in Eelde. Hij had een kleine wagen en reed daarmee rond om levensmiddelen te bezorgen bij mensen die buiten de stad woonden. Hun eerste kinderen waren: Jantje (* 1917), Jacob (* 1919) en Frederik (* 1921).

Na zes jaar huwelijk en drie kinderen kwam Frederik in contact met de Kerk van Jezus Christus van de Heiligen van de Laatste Dagen, door één van zijn klanten uit de stad. Hij en zijn vrouw zouden gaan scheiden omdat zij tot een andere kerk behoorde. Daarop vertelde Frederik hem over de katholieke kerk maar de man zei: Hier is dit boek, lees het, het heeft het hele evangelie in zich. Dit boek is het boek van de Mormonen. Maar ja, hij was echt niet van plan om het mee te nemen, laat staan te lezen, maar omdat het een goede klant van hem was, nam hij het boek toch mee naar huis.

Hij legde het boek in de wagen, en het was buiten al aardig donker geworden, en het enige wat hij aan verlichting had was een kleine petroleumlamp. Hij dacht: Als dit boek het echte evangelie bevat, hoop ik dat ik het kan lezen. Zijn ogen waren niet zo heel goed en hij had problemen met het lezen van kleine gedrukte letters zoals in dit boek. Maar toen hij het boek opende kreeg hij de verrassing van zijn leven, want hij had totaal geen moeite om het te lezen en dat gaf hem de zekerheid dat dit boek het boek van God moest zijn.

Hij keek tegen die kerk in Groningen op en ging per fiets naar de samenkomsten. Toen de missionarissen hem het evangelie van Jezus Christus vertelden, was hij onder de indruk en wilde hij niets liever dan lid van deze kerk worden. Maar hij dacht: "Hoe kan ik ooit de katholieke kerk verlaten?" Toen las hij in de Bijbel in Efeziërs 4 : 5, waar geschreven staat: "Eén Heer, één geloof, één doop". Toen dacht hij: "We hebben al die kerken niet nodig". Hij leerde dat de Kerk van Jezus Christus van de Heiligen van de Laatste Dagen ook profeten, apostelen en seventies (een raadgevende commissie) hebben zoals in de bijbel staat dat een echte kerk die moet hebben. En hun mensen houden vast aan het priesterschap van God, de zieken kan zegenen, de armen kan voeden en kunnen dopen met vuur en de Heilige Geest. Frederik leerde dat kinderen niet met een zonde geboren worden. Ze hoeven niet gedoopt te worden tot hun 8^e levensjaar. Zoals Jezus zegt in Lucas 18 : 16: "Laat de kinderkens tot mij komen, en verhindert hen niet; want derzulken is het koninkrijk Gods".

En nu wilde Frederik zo gedoopt worden als Jezus was, door iemand die het gezag van God had, door onderdompeling en dan gawe van de Heilige Geest ontvangen zoals in Johannes 3 : 5 staat waar Jezus zegt: "Waarlijk, waarlijk. Ik zeg tegen jullie, uitgezonderd een mens geboren uit water en van de Geest, hij kan niet binnengaan het Koninkrijk God's." Op 7 september 1922 werd hij gedoopt en lid van de Kerk van Jezus Christus van de Heiligen van de Laatste

Dagen. Zijn vrouw Roelfje werd een maand later gedoopt op 12 oktober 1922.

Wel, dit alles veroorzaakte een hoop elende bij Frederik. Toen de mensen hoorden dat hij de katholieke kerk verlaten had deden ze geen zaken meer met hem en zijn eigen familie vertelde hem dat hij bij hun thuis niet langer welkom was. Dat was een grote slag voor hem. En om alles nog erger te maken brak hij ook nog zijn been en moest zes weken rust houden. De katholieke pastoor kwam op bezoek en vertelde hem dat als hij z'n geloof op zou geven, hij gegarandeerd een goed zakenman zou blijven. Maar hij antwoordde: "Ik kan de kerk niet opgeven waarvan ik weet dat het de enige echte is." Dus verloor hij ook nog zijn hele kruidenierswinkel en in ongeveer 1929 moest de familie verhuizen naar een armer deel van de stad.

Frederik voelde zich erg slecht maar twijfelde nooit aan zijn geloof. Toen begon hij in de kolenbranche: verkoop van steenkool en petroleum. Hij ging van deur tot deur. Zijn vrouw haalde wasgoed naar huis en haalde ook voor negen jaar een blinde kostganger in huis, om maar voor voedsel voor de kinderen te kunnen zorgen.

Ondertussen waren er nog 11 kinderen geboren: Jantiene (* 1922, Jan (* 1924), Roelof (* 1925), Geertje (* 1926), Jacoba (* 1928), Anna (* 1929), Roelina (* 1931), Frederika (* 1933), Wilhelmina (* 1935), Gerhard (* 1936) en Grant (* 1938).

Alles bijelkaar groeiden 15 kinderen bij Frederik en Roelfje op (ze hadden ook nog een nicht in huis).

Het huis van de familie Luttmer in Groningen

Ze leefden in een rood stenen huis, dat ze van een jood gehuurd hadden, die later in de 2^e Wereldoorlog werd gedood. Het huis had drie treden voor de deur en nadat je de deur gepasseerd was moest je een steile trap op. Het had een kleine provisiekast, vier erg grote kamers,

twee toiletten en een kleine slaapkamer waar de blinde man sliep. De eerste kamer was alleen op zondagen en voor speciale gelegenheden in gebruik. Dus de hele familie moest de kamers delen. Er waren bedsteden in elke kamer, bedden die gebouwd waren in een kast. Overdag waren ze dicht, 's nachts open. Eens per jaar, als moeder Roelfje de voorjaarsschoonmaak deed kregen de kinderen vers stro in de matrassen. In de winter werden stenen verwarmd in de oven en dan ingerold in lakens en mee naar bed genomen. de meisjes hielpen hun moeder met breien van sokken, ondergoed en andere kledingstukken die hun konden verwarmen in de winter. De kinderen droegen altijd klompen. Dit was niet zo erg. Met stro erin hiielden de kinderen droge en warme voeten. Op zaterdagavond moest de hele familie om beurten in bad. Het water moest op de kachel verwarmd worden. De grote teil werd midden in de kamer geplaatst en de meisjes gingen eerst in bad, daarna de jongens. Natuurlijk moesten de oudere kinderen helpen in de huishouding en met de jongere kinderen.

Toen brak in 1939 de 2^e Wereldoorlog uit. Nederland werd bezet door het Duitse leger en de nazis namen de leiding van het land over. Alles werd erg slecht. De oudste zonen werden weggezonden om voor de Duitsers te werken.

Eten en kleding werden schaars door de Duitse rantsoenering. Later tijdens de oorlog werd de buurt bijna elke nacht gebombardeerd, maar het huis van de Luttmer's werd nooit geraakt. De familie had het geluk om met steenkolen te handelen in ruil voor tarwe, waar ze lang van leven konden. Roelfje probeerde op allerlei mogelijke manieren de tarwe te bereiden. Ze brandde het in de pan en maakte er meel van. Frederik Luttmer was een hard werkende man en kreeg van niemand hulp. Zijn familie stierf niet van de honger, zoals zovelen wel deden.

De Duitsers verboden de mormonen hun geloof te praktiseren. Dus kwamen ze allemaal samen om in Frederik's huis een kerkdienst te houden. Tenslotte begonnen geallieerde vliegtuigen met het droppen van voedsel. Het einde van de oorlog was in zicht. Eindelijk in mei 1945 was de oorlog afgelopen en konden de Nederlanders feestvieren.

Na de oorlog wilde Frederik altijd al naar Amerika gaan. Toen de Nederlandse bisschop Jacob Oenes besloot om naar Utah te emigreren bood bij Frederik aan om een paar dochters van hem mee te nemen.

Frederik was erg enthousiast en dankbaar dat door de missionarissen iemand hem hielp. Dus werden in mei 1948 Jacoba (20 jr.), Anna (18 jr.) en Roelina (16 jr.) naar Amerika gestuurd. Later werden ook nog twee zonen gestuurd. En in 1950 gingen hij en zijn vrouw en nog vijf kinderen naar Amerika.

Ze vestigden zich eerst in Wendell, Idaho waar een boer hun gesponsord had. Ze bouwden een klein huis op het grondstuk van de boerderij. Frederik moest de boer met zijn werk helpen en dat moesten ook de kinderen.

Boerderij van de Luttmer's in Wendell, Idaho. Frederik en zoon Gerhard aan het ploegen

Een paar jaar later verhuisde de familie naar Salt Lake City, Utah. Een dochter en zoon bleven in Holland. Ze wilden dat Frederik's droom is geweest om naar Amerika te gaan en naar God's Heilige Tempel in Salt Lake City, waar hij zijn vrouw kon trouwen voor tijd en eeuwigheid en al zijn kinderen voorgoed aan hem verbonden zijn. En zijn droom kwam uit.

Ze waren erg blij om in Amerika te leven, maar al na vijf jaar stierf zijn vrouw op 23 november 1955 in Salt Lake City. Frederik zelf stierf een paar jaar later, op 17 april 1959 in Salt Lake City.³

Dominees in de familie?

Een tante van mij zei altijd dat zij uit een domineesfamilie stamde. Benieuwd daarnaar ben ik op zoek gegaan. Haar grootvader, Christianus Magtildus van Engelen, was geboren in 1824 in de gemeente Kamerik Mijzijde, waar zijn vader predikant bij de Hervormde gemeente was. Deze dominee was geboren in Delft en overleed 17 februari 1828 te Kamerik Mijzijde op 49-jarige leeftijd. Zijn vrouw was Johanna Martina van der Borst.

Deze gegevens en het verzoek om aanvulling heb ik geschreven naar het Landelijk Dienstencentrum van de Samen op Weg-kerken, Dienst Facilitaire Zaken Bureau Documentaire informatieverzorging t.a.v. drs. A.J.J. van 't Riet, Postbus 8507, 3503 RM Utrecht. Reeds na enkele dagen kreeg ik antwoord met de volgende summier gegevens: Cornelis van Engelen, als kandidaat bevestigd te Waverneel 6 mei 1804,

³ Dille, A., "Johan Herman Frederik Luttmer (* 1891) : een leven beïnvloed door de religie van de mormonen", in: *Luttmer Nachrichten – Familiekrant*, 5 (2000) 7-9

predikant te Kamerik 8 februari 1818, overleden 17 februari 1828, gehuwd met Joh. Magtilda van der Borst. De naam van zijn vrouw in deze gegevens en in de overlijdensakte uit 1828 verschillen, hoewel de namen Martina en Magtilda beide in de familie voorkomen.

Uit de aanwezige gegevens blijkt niet, waar hij is geboren en waar hij heeft gestudeerd. Geadviseerd werd verder onderzoek te doen in de archieven van de Leidse universiteit en in de archieven van de Hervormde gemeenten Waverveen en Kamerik. Dit heb ik echter nog niet gedaan.

In mijn brief heb ik ook geïnformeerd naar een andere Cornelis van Engelen (1726 - 1793), een zeer veelzijdig man, die veel heeft gepubliceerd en o.a. doopsgezind predikant te Harlingen en Huizen (NH) was. Men heeft over hem geen gegevens, maar bij het antwoord sloot men wel in een kopie uit het "Biografisch Lexicon voor de geschiedenis van het Nederlandse protestantisme", betreffende deze Cornelis van Engelen. Een familierelatie met de latere Cornelis van Engelen blijkt hieruit niet. Aan deze informatie waren geen kosten verbonden, ik heb alleen een postzegel voor antwoord bijgeloten.

Jan Gröneveld

Het kadaster en de genealoog (4)

De vroegst bekende bewoners van het dubbele woonhuis, kadastraal bekend onder: Dorp, Sectie C, nummer C437 en C438, waren de families Rouwen en Boerrigter. Bekijk we nu de eerste kadastrale legger (uit 1832) van Willem Rouwen dan zien we daar links bovenin het artikelnummer 399 staan. Daarnaast is plaats voor het invullen van: Naam, Voornamen, Beroep en Woonplaats. Hier staat achtereenvolgens: Rouwen, Willem, dagloner, Hengelo. De regel daaronder, bestemd voor Vruchtgebruiker, is niet ingevuld. Ambtelijke formulieren worden er in de loop der tijd niet eenvoudiger op, waarschijnlijk omdat er meer kosten betaald moeten worden en men zich steeds preciezer uit begint te drukken. In het begin van de 20^e eeuw heeft de kop van de legger namelijk nog een regel extra: Mede-eigenaren en achter vruchtgebruiker staat nu: Erfpachter, Recht van opstalhouder of Bezitter van het recht van gebruik en bewoning. Verder zijn er dan nog wat aanvullingen, zoals Ingestelde polder- en dijklasten. Maar dit even terzijde. De legger is op naam van de eigenaar ingericht. Wanneer iemand anders eigenaar wordt van de percelen, die in een legger genoemd worden, dan krijgt hij een "eigen legger", waarop de percelen overgebracht worden. Deze worden uiteraard op de legger van de vorige eigenaar doorgestreept.⁴ De legger van Willem Rouwen ziet er als volgt uit:

⁴ Een goede beschrijving van Het Kadaster met voorbeelden van onderzoek kunt u vinden in: J. ten Hove (red.), "Overijsselaars gezocht : Gids voor

Kadastrale legger, Artikel 399: Willem Rouwen⁵

De eerste regel heb ik voor de duidelijkheid even overgetypt en van een kleine toelichting voorzien.
: Dorp, sectie C437 huis & hof, 1,34, 11e kl.,
ongebouwd 0,43, gebouwd 9,00.

- ?? Kolom 1: Volgnommer: 1
- ?? Kolom 2: Polder, gehucht of plaatselijke benaming: dorp
- Kolom 3 t/m 6: Verwijzing naar
- Kolom 3 t/m 4: De kadastrale plans
- Kolom 5 t/m 6: Het algemeen register der hypotheken
- ?? Kolom 3: Sectie: C
- ?? Kolom 4: Nommers der percelen: 437
- ?? Kolom 5: Deel: (deze kolom heb ik nog niet ingevuld gezien)
- ?? Kolom 6: Nummer (deze kolom heb ik nog niet ingevuld gezien)
- ?? Kolom 7: Soort der eigendommen: huis en erf
- ?? Kolom 8: Volgnommer der gebouwde eigendommen: (deze kolom vervalt in latere leggers)
- ?? Kolom 9: Inhoudsgroote van ieder perceel
 - o b.: (bunders, later h = hectare) niet ingevuld
 - o r.: (roeden, later a = are) 01
 - o e.: (ellen,, later c = centiare) 34
- ?? Kolom 10: Klassering: 11
- Kolom 11 t/m 12: Belastbaar inkomen van ieder perceel
- ?? Kolom 11: Ongebouwd: 43 cent
- ?? Kolom 12: Gebouwd: 9 gulden
- ?? Kolom 13: Beknopte omschrijving der plaatgehad hebbende veranderingen: (niet

stamboomonderzoek in Overijssel en Flevoland", Zwolle 1999.

⁵ Provincie Overijssel, derde arrondissement, gemeente Hengelo, kadastrale legger (eerste gedeelte) of lijst der grond-eigenaren met omschrijving van derzelven ongebouwde en gebouwde vaste eigendommen; en voorts aanduidende de bezitters van zakelijke regten van vruchtgebruik, van erfpacht en van opstal, alsmede het zuiver belastbaar inkomen, aan de grondbelasting onderhevig. Boek 2 (art. 214-498) art. 399: Willem Rouwen, dagloner, Hengelo.

- ingevuld; in deze kolom wordt melding gemaakt van verkoop, scheiding, aanbouw, etc. vaak gevolgd door een jaartal)
- ?? Kolom 14: Verwijzing naar de Suppletoir Aanwijzende Tafel (niet ingevuld; deze kolom verdwijnt op latere overzichten)
- Kolom 15 t/m 18: Aanwijzing der artikelen en der volgnommers van deze lijst
- Kolom 15 t/m 16: Waaruit getrokken
- Kolom 17 t/m 18: Waar overgebracht
- ?? Kolom 15: Artikel: (niet ingevuld)
- ?? Kolom 16: Volgnommer: (niet ingevuld)
- ?? Kolom 17: Artikel: 557 (dus overgebracht naar dit artikel = van zoon Gerrit Jan Rouwen, die dus een eigen legger heeft. Wanneer Gerrit Jan in Woolde gaat wonen gaat het pand over naar Artikel 742 = Steven Nijhuis⁶)
- ?? Kolom 18: Volgnommer: 1

In de vorige aflevering heb ik beloofd iets meer over de bewoners van het “Boerrigtersshoes” te vertellen. Tot nu toe lijkt het echter meer op een verhandeling: “Hoe te zoeken in het kadaster”. Op zich ook niet onbelangrijk, natuurlijk. Maar nu dan iets meer over de bewoners.

De families Rouwen en Boerrigter moeten in 1801 al in dit pand (C437 en C438) gewoond hebben, want in de “Lijst der geregtigde burgers van Hengelo en desselfs Veldzijde geprotocoleerd den 12 December 1801. Dus genoteerd uijt Elk een Huijsgezin het hoofd eens Huisgesins” worden o.a. na elkaar genoemd: Johannes Amshoff, Jannes Brinckhuijs, Willem Rouwen, Jan Boerrigter, de wed. Izak ----- Jooden ----,

In de volkstelling van 1830 van de gemeente Hengelo blijkt dat er drie huisgezinnen wonen in dit pand, nu vermeld als nummer 136:

- Huizenregister Hengelo 1830, Dorp, nummer 136, 3 huisgezinnen, 15 inwoners:
1. Boerrigter Jan, 56 jaar, geb. Denekamp, gehuwd, schoenmaker, RK
 2. Hermelink Geertruid, 55 jaar, geb. Denekamp, gehuwd, z. beroep, RK
 3. Boerrigter Bernardus, 19 jaar, geb. Hengelo, wever, RK
 4. Boerrigter Janna, 26 jaar, geb. Hengelo, z. beroep, RK

⁶ Deze Steven Nijhuis was gehuwd met Berendina Boerrigter, een dochter van schoenmaker Jan Boerrigter en vroegere eigenaar van het andere halve huis (C 438). Dus de familie Nijhuis was in 1844 eigenaar van het gehele pand.

⁷ Twents Streekarchief, Delden, reg. nr. 121, inv. nr. Gemeentearchief Hengelo (Ov.).

5. Boerrigter Gerritdina, 16 jaar, geb. Hengelo, z. beroep, RK
6. Fabel Jan, 27 jaar, geb. Lonneker, wever, RK
7. Rouwen Gerrit Jan, 33 jaar, geb. Weerselo, gehuwd, wever, RK
8. Held Geertruid, 33 jaar, geb. Losser, gehuwd, z. beroep, RK
9. Rouwen Mina, 9 jaar, geb. Hengelo, z. beroep, RK
10. Rouwen Engelina, 3 jaar, geb. Hengelo, z. beroep, RK
11. Nijhof Jan, 29 jaar, geb. Lonneker, gehuwd, dagloner, prot.
12. Dekkers Catharina, 29 jaar, geb. Hengelo, gehuwd, z. beroep, prot.
13. Nijhof Gerrit, 7 jaar, geb. Hengelo, prot.
14. Nijhof Herman, 3 jaar, geb. Hengelo, prot.
15. Nijhof Hendrika, 2 jaar, geb. Hengelo, prot.⁸

Het “Boerrigtersshoes”, adres Beekstraat nr. 5, ca. 1950. Foto: Piet Hamer, Hengelo

Wordt vervolgd.

Aktiviteiten

- ?? Maandag 11 maart houdt Gerrit Blaauw een lezing in Boerderij Bosch. De lezing begint om 20.00 uur in Boerderij Bosch.
- ?? Maandag 8 april 2002 is er een lezing door Frank Rijckaert over “Genealogie en vorstenhuizen” om 19.30 uur eveneens in Boerderij Bosch.

⁸ Gemeentearchief Hengelo (Ov.), Volkstelling 1830.

Agenda

- ?? Zaterdag 30 maart om 10.30 uur, houdt de Afd. IJssellanden in Deventer in het Gemeentearchief/Atheneumbibliotheek een “Micro-ontmoetingsdag”, met om 12.45 uur een lezing door Michael Halin over Geneanet.
- ?? Zaterdag 13 april is er om 14.00 uur een lezing voor de NGV, afd. Twente in het Parkhotel te Enschede, te houden door de dames L. Kukler-van Gemert en I. Raben-van der Meulen. Onderwerp: “Van schoenendoos tot familiearchief”.
- ?? Zaterdag 11 mei is er om 14.00 uur, ook weer in het Parkhotel te Enschede, een lezing over de Maatschappij van Weldadigheid, te houden door de voorzitter van de afd. Twente van de NGV, mevrouw Hennie Scholten.
- ?? Zaterdag 7 september is er een vooroudermarkt in De Tamboer te Hoogeveen (GN, dec. 2001).
